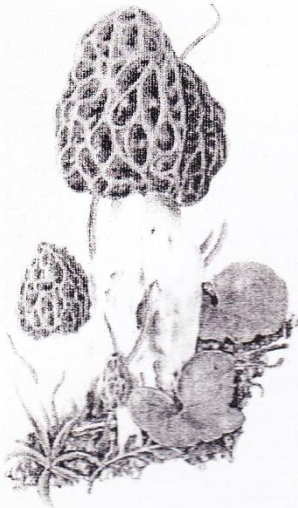

P. H. KELDERMAN
HERKENBROEKERWEG 23
6301 EG VALKENBURG

PSL - Nieuws

Een uitgave van de Paddestoelen Studiegroep Limburg

Jaargang 14, nummer 1
Maart 2007

Van de redactie

Zoals u al eerder is mede gedeeld nu dan toch de verlate uitgave van onze periodiek. Als de hoofdredacteur voor enkele maanden in het ziekenhuis moet verblijven stagneert al snel het een en ander. De draad weer oppakken valt dan ook niet echt mee! Wij hopen dat de inhoud van dit nummer de lezer weer voldoende leesplezier mag geven, en dat de volgende uitgave wel op tijd mogen verschijnen.

Inhoud

2	Van de redactie	
3	Activiteitenagenda	
4	Ervaringen met hallucinogene werking van de Vliegenschwam	Henk Henczyk
5	Leuke vonsten rond mooi Baarlo	Giel Gatzen
6	<i>Amanita crocea</i> op het drielandpunt	Marc Houben
7	Nieuwe vondsten van paddenstoelen in natuurgebieden rond Venlo in 2006	Peter Eenshuistra
8	<i>Cortinarius cyanites</i> Fr. als een bijzondere edelsteen in het Vijlenerbosch	Piet Kelderman
10	Markante Leudal-paddenstoelen	Gerard Dings
12	Fungi uit de heeeeeeeeel oude doos	Marc Houben
14	Oproep!	Leo Mommer
15	Verslag van vondsten over het jaar 2006	Piet Kelderman
17	Uit een oude Fungus-doos! (deel 3)	L. Mommer
18	Kort verslag Eifel-weekend oktober 2006	Piet Kelderman

Attentie!

Leden en abonnees die geen lid zijn van het Natuurhistorisch Genootschap kunnen hun abonnementsgeld storten op banknummer 114430705 t.n.v. PSL-activiteiten, adres: Dhr. L. J. Mommer. Dr. Poelstraat 17, 6291 CV Vaals.

Ten gerieve buitenlandse leden: IBAN: NL 57rabo0114430705, BIC: rabo-NL2u.

T.w. €- 7.30 voor Nederland en €-7.75 België en Duitsland.

Foto voorplaat: *Cortinarius cyanites*, foto Marc Houben

PSL-Nieuws is de nieuwsbrief van de Paddestoelen Studiegroep Limburg. Een studiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. De doelstelling van deze nieuwsbrief is het om publicaties mogelijk te maken over paddestoelen en aanverwante zaken. Ook willen wij veldwerkers en niet-wetenschappelijke mycologen in de gelegenheid stellen hun bevindingen te rapporteren. PSL-Nieuws verschijnt tweemaal per jaar, eenmaal in het voorseizoen en eenmaal in het naseizoen. De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. De redactie behoudt zich het recht voor teksten aan te passen of in te korten. Kopij is welkom en kan gestuurd worden naar de redactie: Piet Kelderman, Herkenbroekerweg 23, 6301 EG Valkenburg, e-mail: phkvdh@hetnet.nl of Ron Bronckers, Weth. Meertensstraat 14, 6325 DB Vilt. Henk de Vries, Treebeekstraat 25, 6446 XN Brunssum.

Activiteitenagenda

Excursieprogramma eerste halfjaar 2007

deelname aan een excursie dien je vooraf steeds contact op te nemen met Piet Kelderman 043-6016055. Dit voorkomt misverstanden en onnodig wachten (bijvoorbeeld bij het vervallen van een excursie door weersomstandigheden of

om andere redenen). Indien je naast de geplande excursies nog andere terreinen wilt bezoeken kunnen we bekijken of er nog meer belangstellenden zijn.

Datum	Terrein en plaats van samenkomst: alle excursies vertrekken steeds om 10.00 uur van de plaats van samenkomst (houd er rekening mee dat het onderstaande programma door bepaalde omstandigheden kan veranderen!) Er zijn weer enkele lokaties opgenomen die vorigjaar door de droogte uitvallen of door het geringe aantal vondsten weer in het programma zijn opgenomen.
28 april	Savelsbos, samenkomst parkeerplaats tegenover de kerk te St. Geertruide waarna gezamenlijk naar het excursieterrein gereden wordt.
12 mei	Putberg, samenkomst nabij hoofdingang weverziekenhuis te Welten. Vandaar gezamenlijk vertrek naar het excursieterrein.
26 mei	Bunderbos, samenkomst parkeerplaats naast NS-station te Bunde.
9 juni	St. Pietersberg, samenkomst parkeerplaats bij de kerk te Canne, vandaar gezamenlijk vertrek naar het excursieterrein.
23 juni	Leudal, samenkomst parkeerplaats tegenover de kerk te Haelen vandaar vertrek naar het excursieterrein.
7 juli	Brunsummerheide, samenkomst parkeerplaats hoofdingang vandaar gezamenlijk vertrek naar excursieterrein rond de "Koffiepoel".
21 juli	Munnigsbos, samenkomstkerk te Montfort vandaar vertrek naar excursieterrein.
4 augustus	De Doort, samenkomst kerk te Dieteren vandaar gezamenlijk naar het excursie terrein.
18 augustus	Vijlenerbossen, samenkomst parkeerplaats zevenwegen in voornoemd bos.

Practicumavonden

Deze zijn bedoeld voor het bekijken, bediscussieren en determineren van vondsten enz. De avonden worden gehouden in het IVN-zaaltje onder de bibliotheek aan de Ransdalerweg 64 te Ransdaal op **3 mei, 17 mei, 31 mei, 14 juni,**

28 juni, 12 juli, 26 juli, 9 augustus, 23 augustus.

Het kan voorkomen dat er door bepaalde omstandigheden een practicumavond niet kan doorgaan, bel dus altijd even van te voren op!

Raadpleeg eens de website van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring. www.kamk.be en deze van Mycolim, www.mycolim.be. Maar ook www.mycologen.nl van de Ned. Mycologische vereniging. Zeker de moeite waard!

Ervaringen met de hallucinogene werking van de Vliegenzwam Henk Henczyk

Van de Vliegenzwam is algemeen bekend dat hij hallucinogene eigenschappen bezit. Hallucinogeen d.w.z. hallucinaties verwekkend. Volgens de "dikke van Dale" is een hallucinatie: "het gewaarworden (zien, horen) van in werkelijkheid niet voorhanden zaken".

De belangrijkste stoffen die in de Vliegenzwam voorkomen zijn: iboteenzuur, muscimol, muscazone en muscarine. Muscarine is, in tegenstelling tot wat vroeger werd gedacht, niet de belangrijkste hallucinogene stof. Het is wel het belangrijkste vergif, maar het verdwijnt grotendeels uit de paddenstoel als deze wordt gedroogd.

Iboteenzuur zet zich bij droging om in muscimol en die stof bepaalt voor het grootste deel de hallucinogene werking van gedroogde Vliegenzwam.

Op een Duitse paddenstoelensite (www.pilzepilze.de) wordt een interessant experiment beschreven van een zekere Chrissy (!) die gedroogde Vliegenzwam consumeerde om de "high-werking" ervan te ondervinden. Hieronder een verkorte weergave van het artikel:

Materiaal: de hoeden werden gepoetst, de witte velumresten verwijderd en daarna in stukken gedroogd tot ze de vorm van aardappelchips hadden.

Inname: het gedroogde materiaal werd puur gegeten. De smaak was kruidig en zoet, in het begin niet onaangenaam maar na enige tijd, vooral na langer bewaren, steeds slechter.

Werking: de totale duur van de roes lag tussen 4 - 12 uur.

met 5 gram droge zwam (meerdere keren):

Na ca. 30 min. een gevoel van ontspanning, licht euforisch. Aangenaam warm lichaamsgevoel. Een zwakke aangename duizeligheid. Waarneming onveranderd of hoogstens iets intensiever. Deze toestand gaat over in een soort halfslaap, waarbij de gedachten afdwalen, een soort dagdromen. Het contact met de buitenwereld vermindert.

Geen zin om te bewegen en omgekeerd bewegingsdrang en een zekere zin in dansen.

Altijd zin in eten; eten kan een groot genot worden.

met 12,5 gram droge zwam

Spoedig sterke duizeligheid, vergaande afkoppeling van de buitenwereld en een diepe narcotische slaap. Bij tussentijds ontwaken een sterke hallucinogene roes. De buitenwereld op een drastische manier veranderd. Alles lijkt in beweging, vervuld van innerlijke onrust. Kleuren en vormen veranderen voortdurend. Dimensies lijken verwisselt. Grootteverhoudingen zijn op nauwelijks te beschrijven manier veranderd.

Gevoel van licht uit alle richtingen. Erg duizelig; kleuren zeer intensief. Bewegingen gaan heel moeilijk, evenals helder, geconcentreerd denken. Angsttoestanden mogelijk.

Enorm energiek gevoel, gelijktijdig een gevoel van afhankelijkheid. Spoedig verder afglijden in narcotische fase.

De volgende dag geen enkele onaangename nawerkingen. Hevige dromen.

Conclusie: de Vliegenzwam is zonder twijfel hallucinogeen. Bij de experimenten trad er een keer misselijkheid op, nooit was er sprake van een kater of andere onaangename nawerkingen. In hoge doseringen is de zwam hallucinogeen, de effecten zijn anders en moeilijker te beschrijven dan bij psilocybine-bevattende zwammen.

Literatuur

Geerts, G. 1984. Van Dale, Groot woordenboek der Nederlandse taal, Utrecht .

www.innoxia.com

www.pilzepilze.de/muscaria.html

Leuke vondsten rond mooi Baarlo

Giel Gatzen

Ik ben eigenlijk al geruime tijd gestopt met het onderzoek naar het voorkomen van paddenstoelen. In verband met het maken van een film getiteld "Kijk eens hoe mooi Baarlo is!" ontbreekt mij hiervoor eenvoudig de tijd.

Maar het bloed kruipt nu eenmaal niet waar het gaan kan. Als ik tijdens een van mijn vele fietstochtjes ergens langs de weg iets bijzonders zie, dan stap ik altijd wel even af om te kijken wat er weer voor moois uit de bodem te voorschijn is gekomen.

Zo ontdekte ik het vorige jaar (2005) bij de Berckt te Baarlo op houtsnippers het vaak vruchtlichamen van een *Psilocybe*-soort die ik macroscopisch niet kon thuisbrengen. Enkele jaren geleden had ik deze soort ook al eens gevonden in de Blerickse-Bergen, eveneens op in een berm gestorte hoop verterende houtsnippers.

Via-via kwam ik er uiteindelijk achter dat betreffende soort *Psilocybe percevalli* (B. & Br.)P.D. Orton (Houtsnippersstropharia) moest heten, een soort die in Nederland behoorlijk zeldzaam is. Maar het lijkt er op dat de soort zich de laatste jaren wat uitbreidt. Ook dit jaar (2006) was de soort weer op dezelfde vindplaats te vinden, in goed een maand tijd telde ik wel 68 vruchtlichamen.

(De foto laat zeer jonge, nog niet geheel ontwikkelde vruchtlichamen zien, ouder wordt

de kleur meer lichtokerkleurig met een roestgeelbruin centrum, zie foto in Coolia 48(3)2005, red.)

Op dezelfde plek werd gelijktijdig ook steeds *Psilocybe rugosoannulata* (Blauwplaatstropharia) gevonden. Opvallend ook hier op massaal voorkomen van de Rechte koraalzwam (*Ramaria stricta*). Op 13-8.2006 fietste ik weer eens naar Baarlo. Aan de zuidkant bij kasteel De Berckt werd in een laan met oude eiken een prachtig exemplaar gevonden van de Eikeweerschijnzwam (*Inonotus dryadeus*) groeiende aan de voet van een van de bomen, zeker geen alledaagse soort. Een goed kenmerk is de druppelende barnsteenkleurige/waterachtige uitscheiding, vooral bij de rand van het vruchtlichaam. Deze vindplaats is soms ook goed voor de steeds zeldzamer wordende Gedrongen hazenoor (*Otidia cochleata*)

Dat ook de Breeksteeltjes (*Conocybe*) goed kunnen gedijen op houtsnippers (vermengd met kompost) bewijst de vondst van talrijke vruchtlichamen van *C. subovalis* (Dikvoetbreeksteeltje) te Blerick, dit in een tuintje van een tuinder.

Het moge uit bovenstaande duidelijk worden dat ik, al fietsend, de snipperhopen in de gaten blijf houden, wie weet wat het nog voor moois oplevert.

Amanita crocea op het drielandenpunt

Marc Houben

Tijdens het najaar van 2006, om precies te zijn op 28 september, wilde Piet Kelderman eens gaan kijken op het drielandenpunt. Vroeger kon je er nog wel eens verrassende dingen vinden. En wie weet, misschien nu ook weer.

Zo gezegd zo gedaan. Op het drielandenpunt aangekomen viel het in eerste instantie erg tegen. Maar opeens zagen we een oud exemplaar van een Amaniet die we niet direct konden thuis brengen. In eerste instantie leek het op *Amanita muscaria* maar dan veel bleker en zonder stippen. Omdat het exemplaar te oud was liepen we door.

Even later zagen we een vers exemplaar die er bijna gelijk uitzag aan de vorige. De gedachte ging bij Piet uit naar *Amanita crocea* (Saffraanamaniet) maar deze is zeer zeldzaam. Onder het lopen werden in totaal nog een 6-tal exemplaren gevonden (van jong tot oud). Na een paar foto's en wat huiswerk was het zeker: Het betrof de zeer zeldzame *Amanita crocea*.

Amanita crocea Singer. 1951

Saffraanamaniet

Buitenlandse namen:

Duits: Orangebrauner Scheidenstreifling

Tjechisch: pošvatka šafránová

Engels: Saffron Ringless Amanita

Frans: Amanite safran; : amanite jaune

Synoniemen: *Amanitopsis crocea* Gill;

Amanita vaginata var. *crocea*.

In Nederland zeer zeldzaam. Arnolds *et al* vermeldt slechts 5 vindplaatsen; rode lijst 2.

Zowel de soortnaam *crocea* (=saffraangeel); als de Nederlandse naam zijn zeer toepasselijk op deze fraaie paddenstoel. Korte beschrijving:

Hoed 5-10 cm; geel-oranje met een zweem naar roze-rood in het centrum. In het begin ei-vormig later convex tot bijna vlak met een kleine umbo. Hoedrand bij volwassen exemplaren gestreept. Geen duidelijke velumresten op de hoed aanwezig.

Lamellen: creme-kleurig en dicht op elkaar. Vrij van de steel. Sporee wit.

Steel 10-15 cm lang; 10-15 mm dik; naar de top toe geleidelijk versmallend. De kleur is licht geel met donker-geel oranje zoneringsstrepen of vlokken. Er is geen zichtbare ring aanwezig. Wel is er een volva zichtbaar die vanbinnen dezelfde prachtige saffraan-kleur heeft.

Geur zoetig. Smaak: niet geproefd.

Sporen: rond tot licht ovaal, glad, ca 10 µm.

De vindplaats van alle exemplaren (volgens de literatuur een mycorrhiza-paddenstoel van beuken en berken) betrof o.a. beukenaanplant van ca. 10-15 jaar oud.

Literatuur:

Arnolds, E. et al, 1995. Overzicht van de Paddestoelen van Nederland N.M.V.

Breitenbach J. & F. Kränzlin 1995. Die Pilze der Schweiz Band 4 nr. 137.

Krieglsteiner G. Die Groszpilze Baden-Württembergs band 4; p. 21.

Nieuwe vondsten van paddenstoelen in natuurgebieden rond Venlo in 2006

Peter Eenshuistra

Weerkundig blijkt 2006 een bijzonder jaar. Terwijl veel bekende zeldzame paddenstoelen zich hierdoor in Noord Limburg slechts in zeer kleine aantallen lieten zien of zelfs wegbleven, zorgde 2006 toch voor nieuwe verrassingen. Deze waarnemingen worden hier, onderverdeeld naar gebied, beschreven. Met name in november lieten de droge zandgronden en de schrale graslanden nog vele leuke soorten zien.

De Ravenvennen.

De Ravenvennen is een gebied van vennen, heide en loof- en naaldbossen. De laatste jaren zijn diverse vennen schoongemaakt en oevers, weien (eigenlijk oude vennen) en beboste hellingen van stuifduinen geplagd. Tijdens een excursie half augustus vond ik op een drooggevalle bodem van een nieuw vennetje een groeiplaats van Klokjesgentiaan en Bleekgele droogbloem. Op dezelfde grond stonden ook vele 5 tot 10 mm. kleine witte bolletjes. Microscopisch onderzoek wees uit dat het ging om de Dwergbovist (*Bovista limosa*). Midden oktober was de Dwergbovist er opnieuw. Verder stond op een oude Sparrenstronk een Ongesteelde krulzoom (*Paxillus panuoides*); geen alledaagse verschijning. Eind november vond ik een tweede exemplaar op een oude stronk van Grove den. Fraaie ontdekkingen eind november waren de Heideknotszwam (*Clavaria argillacea*) en een nieuwe groeiplaats van de Dennenslijmkop (*Hygrophorus hypothejus*).

Het Zwarte water

Midden september stonden er 15 bundelzwammen op een dikke liggende berkenstam. Door het warme droge weer waren ze al behoorlijk uitgedroogd. De hoeden waren 5 tot 12 cm in diameter, licht geelbruin en voorzien van liggende bruine vezelige schubben. Steel en hoed werden na bevochtiging plakkerig. De geelbruine steel had met name beneden een vage ringzone vele kleine bruine schubjes. Met behulp van Holec (2003) kwam ik op basis van macroscopische kenmerken en de vorm en grootte van de sporen uit op de Dubbelgangerbundelzwam (*Pholiota limonella*). Deze paddestoel staat als verdwenen op de rode lijst (Arnolds, 1996), maar is de laatste jaren wel vaker gevonden (Kelderman, 1998, Keizer, 2000). In de database van de NMV staat dat deze soort tussen 1970 en 1980 drie keer en tussen 1990 en 2004 vijf keer in Nederland is gevonden. Om zekerheid over de determinatie te krijgen heb ik een gedroogd exemplaar naar een paddenstoelen-avond in Gennep meegenomen. Met Nico Dam heb ik een coupe van een lamel in katoenblauw onder de microscoop bekeken. De chrysocystiden waren nu fraai herkenbaar.

Eind november vond ik nog één vers exemplaar op

dezelfde stam.

De in het vorige PSL-nummer door mij genoemde schrale wei in de Ossenbergh bleek dit jaar meer dan honderd exemplaren van de Kleverige aardtong (*Geoglossum glutinosum*) te bevatten. De lange smalle sporen van deze soort zijn in 4 of 5 segmenten verdeeld.

Het Vreewater

Midden oktober verraste het Vreewater met drie exemplaren van de Blauwe satijnzwam (*Entoloma nitidum*). Zowel de steel als de hoed waren prachtig blauw. Ze stonden op een mostapijt onder spar. De microscopische kenmerken klopten ook. De soort staat als ernstig bedreigd op de Rode lijst.

Andere vondsten midden oktober waren de Oranje berkenboleet (*Leccinum versipelle*) en de Roodvoetruussula (*Russula xerampelina*).

Eind november stonden onder een oude Beuk en een oude Zomereik op kleigrond drie forse exemplaren van de Gele stekelzwam (*Hydnum repandum*). Zelf ken ik deze soort uit de uitgestrekte Fijnsparrenbossen in Zweden. Arnolds (2003) geeft aan dat deze soort in Nederland juist bij oude eiken en beuken op klei en leem voorkomt. Dat klopt dus met deze groeiplaats.

Onder wilg op natte kleigrond stonden twee Gordijnzwammen uit de *Dermocybe* groep: de Gele wilgengordijnzwam (*Cortinarius cinnamo-meoluteus*) en de Kopperode gordijnzwam (*C. uliginosus*). De eerstgenoemde lijkt macroscopisch op de Kaneelkleurige gordijnzwam, maar heeft andere afmetingen van de sporen.

Referenties:

- E. Arnolds, Th.W. Kuyper, M.E. Noordeloos, Overzicht van de Paddenstoelen in Nederland, Supplement 2, Namenlijst, Rode lijst, NMV, 1996
 P. Kelderman, PSL-Nieuws 5(1), 1998, 13-15.
 G. Keizer, Coolia 43(4), 2000, 220-222.
 J. Holec, The genus *Pholiota* in central and western Europe, Libri Botanici, 20, IHW-Verlag, 2001.
 E. Arnolds, De Stekelzwammen en Pruikszwammen van Nederland en België, Coolia 46(3), 2003 supplement.

***Cortinarius cyanites* Fr. als een bijzondere edelsteen in het Vijlenerbosch.**

Piet Kelderman

Tijdens een kort bezoek aan het Malensbosch, gem. Vaals (21 sept. 2006), vonden we, buiten nog andere mooie vondsten, een gordijnzwam die opviel door de donkerblauwe kleur van de lamellen en met vlees dat na enige minuten opvallend rood verkleurde. Daar wij een dergelijke vondst hier nog niet eerder waren tegengekomen werd materiaal verzameld en de nodige foto's gemaakt. Met bovengenoemde opvallende kenmerken hoopten we er thuis wel uit te komen. Deze determinatie werd ons echter bespaard daar we even later toevallig Marjo en Nico Dam tegen kwamen. De laatste herkende de soort direct als *Cortinarius cyanites* een soort die drie jaar geleden tijdens een werkweek op dezelfde locatie werd gevonden, en waar hij nu toevallig wel naar op zoek was. Nico deelde ons mede dat dit de enige vindplaats van Nederland was, een pracht vondst dus. De onderstaande korte beschrijving is voornamelijk gebaseerd op deze vondst.

Hoed 50- 80 mm, halfbolvormig tot convex met ± ingerolde rand, ouder vlak uitgespreid met zwakke umbo of met iets verdiept centrum. Alleen jong en vochtig zwak kleverig en iets glanzend, centrum fijn vezelig - schubbig, naar de rand fijn radiaal vezelig, bruinviolet tot blauwgrijs, randzone jong lichter door de witachtige cortinaresten, in ouder stadium mat en de bekleding in het geheel meer viltig – vezelig tot iets schubbig, lila tot paarsbruin of roodbruin, niet hygroom. Lamellen relatief smal uitgebocht aangehecht en vaak met een tandje aflopend, ca. 5-8 mm breed, zwak buigig, snede zwak onregelmatig gewimperd, jong donkerblauw, ouder bruinviolet. Steel 70-100 x 8-15 mm, cilindrisch tot clavaat, basis meest knotsvormig verdikt, aan de top blauwviolet, naar de basis violetbruin tot roodlilabruin, bij beschadiging donkerblauw, relatief grof vezelig gestreept tot naar de basis wat schubbig, cortinaresten vormen op de steel een onregelmatige ringachtige gordel, jong witachtig spoedig donker okergeelbruin tot roestbruin. Vlees: dikvlezig in de hoed, steel vol, niet holwordend, de dikke zone onder de cortex donkerblauw tot blauwviolet maar vrij snel verblekend, in de hoed en steelmerg en basis eerst witachtig, na enige minuten snel verkleurend naar donker wijnrood tot rood. Geur tamelijk aangenaam zoetig. Smaak bitter. Spore roestbruin.

Sporen: <20.1.1.>, (8,5)9-10,5(11,5) x (5)5,5-6(6,5) µm, Q = (1.6)1.7-1.8(1.9), elliptisch tot amandelvormig, overwegend fijn wrattig. Basidiën: clavaat 35-44 x 8-10,5 µm, 4-sporig. Cheilocystiden 15-35 x 6-11 µm, cilindrisch, clavaat tot spoelvormig. Pileipellis bestaande

uit radiaal aanliggende tot deels iets afstaande hyfen, 4-8 µm Ø, eindcellen stomp cilindrisch tot deels met ingesnoerde top, meest met bruin intracellulair pigment. Gespen vaak groot en overall aanwezig. KOH-reactie op het vlees geen.

Vindplaatsgegevens: De vruchtlichamen werden verzameld op een humusrijke plaats onder *Betula* sp. op zure bodem met in de directe nabijheid *Lactarius torminosus* en *Cortinarius delibutis*.

Verspreiding: Zoals reeds vermeld, voor Nederland de enige vindplaats. Wordt in de "aantekenlijst" van K.A.M.K. niet vermeld voor België. Schijnt ook in Duitsland en Zwitserland (1 vondst?) zeer zeldzaam te zijn. In Scandinavië voorkomend in loof- en naaldbos, in het bijzonder onder spar en berk, dit tot in de hogere regionen. Verder komt de soort ook voor in Noord-Amerika.

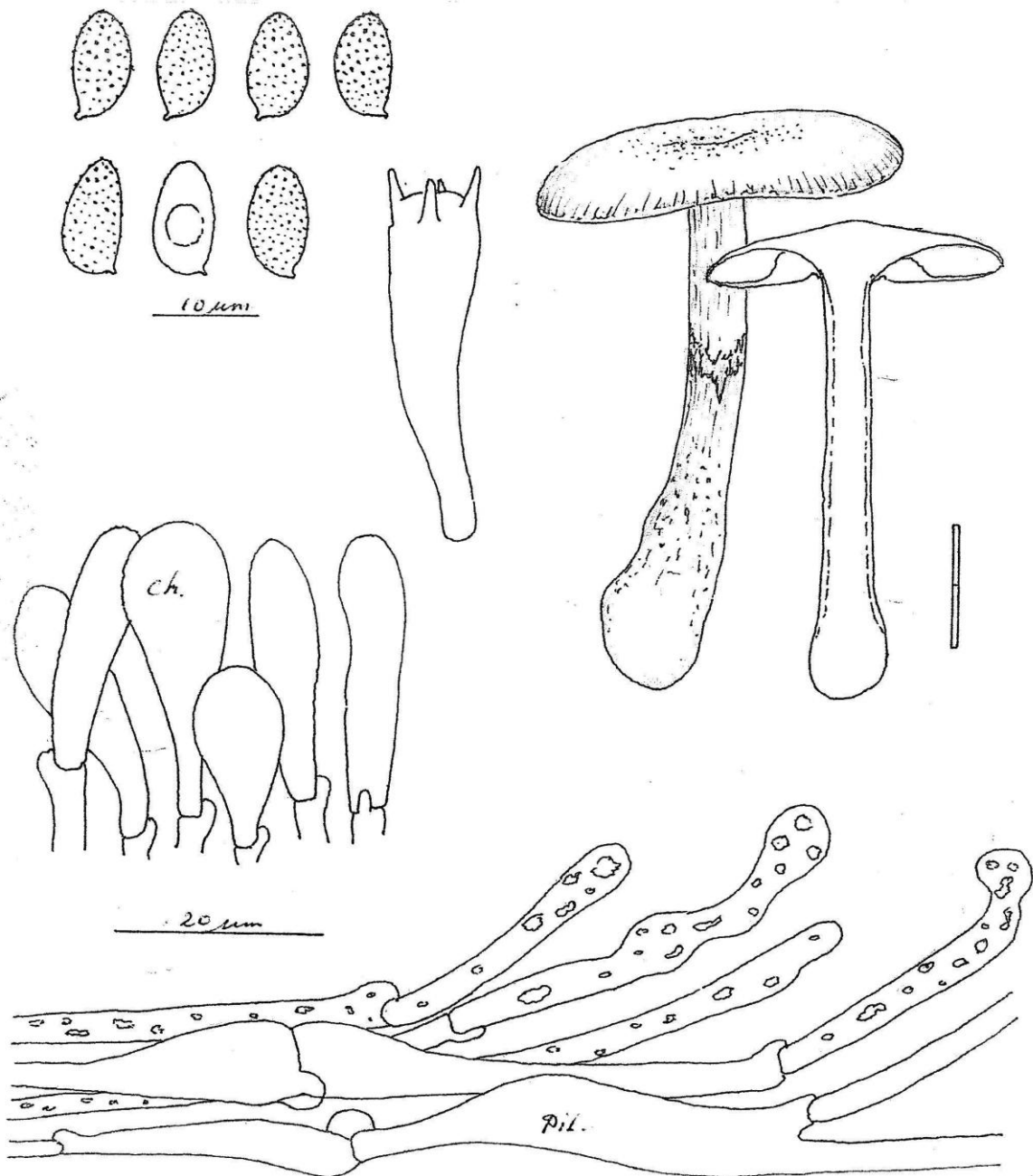

Opmerkingen:

In feite is *Cortinarius cyanites* met Moser (1983) makkelijk uit te sleutelen in het subgenus *Sericeocybe* maar kan in het veld misschien verwisseld worden met *C. purpurascens* of *C. nemorensis*, maar deze laatste bezit bij vochtigweer een sterk slijmerige hoed (Phlegmacium) en het vlees laat een duidelijke gele- tot geelbruine reactie met KOH zien. Verder zijn de lamellen jong niet blauw maar violet .

Geraadpleegd:

Arnolds, E. *et al.* Overzicht Paddenstoelen in Nederland. N.M.V. 1995.
Breitenbach, J. & F. Kränzlin. Pilze der Schweiz, Band 5, 2000.
Ryman, S. & I. Holmåsen. Pilze, Bernhard Thalacker Verlag Braunschweig.
Vandeven, E. *et al.* 1996. Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen. K.A.M.K.

Markante Leudal-paddenstoelen

Gerard Dings

In de zomer van 2005 trof ik op de hoek Roggelseweg/"camping"weg te Haelen een mooie groep **Blauwplaatstropharia's** (*Psilocybe rugosoannulata*) aan op de rijkelijk met houtsnippers bedekte bodem. Enkele jaren eerder had ik deze (voor mij toen nog onbekende) paddenstoel al eens gevonden aan de Hornerweg, eveneens op houtsnippers, ook toen hartje zomer, bij warme temperaturen wanneer je nog geen paddenstoelen verwacht.

De **Blauwplaatstropharia** is een stevige paddenstoel. De gladde hoed is roodbruin gekleurd (bij ouderdom en/of uitdroging zijn ook gele tinten waarneembaar) en kan in doorsnee variëren van 6 tot 20 cm. De plaatjes staan dicht op elkaar; in jonge toestand zijn ze grijsbruin gekleurd, maar bij oudere exemplaren worden ze donkerder van kleur (donkergrijs/violet). De witgelig gekleurde steel is 7-15cm lang en heeft een doorsnede van zo'n 2 à 3 cm. Jonge exemplaren hebben een witgele ring, die bij ouder worden gemakkelijk loslaat en verdwijnt.

De **Blauwplaatstropharia** is in Europa pas halverwege de 20e eeuw bekend geraakt. Vermoedelijk zijn sporen van deze soort via de scheepvaart vanuit Noord-Amerika hier terecht gekomen.

Deze paddenstoel is niet alleen goed eetbaar, maar bovendien gemakkelijk (op stro) te telen. En omdat hij 't ook op houtsnippers prima naar zijn zin schijnt te hebben, is aan te nemen, dat deze soort zich weet uit te breiden en zo meer bekendheid zal krijgen.

De groep paddenstoelen aan de Roggelseweg sprong in het oog door het grote aantal (zeker 50 stuks), die in alle stadia te fotograferen waren.

Eveneens opvallende en zeer fraaie verschijningen zijn een tweetal soorten **Boleten**, die tot zo'n 5 jaar geleden in 't Leudal slechts spaarzaam of niet werden waargenomen, maar de laatste paar jaar steeds nadrukkelijk aanwezig

waren, vooral in de omgeving van kruising Lange pad met de weg naar Leumolen.

Blauwplaatstropharia, foto G. Dings

Allereerst de **Gewone heksenboleet** (*Boletus erythropus*), een stevige, maar vooral ook fraai gekleurde paddenstoel, waarvan de donkerbruin gekleurde, viltige hoed een doorsnede kan hebben van 8 tot 20 cm. Veel opvallender gekleurd zijn steel en poriën: de basiskleur van de steel (4-15cm lang, 2-5cm in doorsnede) is geel, maar deze is rijkelijk bedekt met rode vlekjes. En wie de moeite neemt om met een spiegeltje de poriën aan de onderkant van de hoed te bekijken, wordt beloond met de betoverende aanblik van helder orangerode poriën. Bij aanraking verkleuren steel en poriën snel donkerblauw.

De paddenstoel is te vinden vanaf mei tot oktober, vooral in gemengd bos op arme zandgrond. Het is een mycorrhiza-soort, wat betekent dat het mycelium (de ondergrondse draadjes van de paddenstoel) voedingsstoffen uitwisselt met de wortels van bomen. De **Gewone heksenboleet** is vooral te vinden in de nabijheid van Eiken en Beuken.

Landelijk gezien is vanaf de jaren 70 van de

vorige eeuw een sterke achteruitgang van de soort waargenomen, waardoor hij als “bedreigd” wordt beschouwd. Voor de natuurliefhebber is het mooi meegenomen, dat hij zich langs de rand van “’t Lange Pad” weinig van deze “bedreiging” lijkt aan te trekken.

Gewonenheksenboleet, foto G. Dings

Wanneer je bij ’t Lange Pad de afslag naar de Leumolen neemt, staat meteen links een groep Lariksen. De **Gele ringboleet** (*Suillus grevillei*) is een mycorrhiza-soort, die alleen maar onder Lariks te vinden is.

Paddestoelen blijven mysterieuze verschijnselen, want bij mijn jarenlange zoektochten (uiteraard bij Lariks) naar de **Gele ringboleet** bleef de teller (voor wat betreft ’t Leudal) op 0 staan. Tot zo’n 4 jaar geleden, toen ik op bovengenoemde plaats de eerste exemplaren aantrof, waarna de soort ieder jaar (in steeds grotere aantallen) terugkwam.

De gele tot oranjebruine hoed heeft een doorsnede van 3 – 10 cm en is (vooral in jonge toestand) bedekt met een slijmerig laagje. De poriën aan de onderzijde zijn aanvankelijk citroengeel gekleurd, maar verkleuren bij ouder worden naar bruin. De steel (5-7 cm lang, 2 cm breed) heeft een gele basiskleur en is gedeeltelijk bedekt met bruine vlekjes.

Heel opmerkelijk is de witachtige ring (vooral kijken bij jonge exemplaren, bij oudere is hij verdwenen), die bij vrijwel alle andere Boleten soorten ontbreekt. (In het Leudal is ook de Bruine ringboleet te vinden, meestal in de buurt van Grove den).

Ook de **Gele ringboleet**, die men op droge, voedselarme zandgronden van juni t/m oktober bij Lariks kan aantreffen, is o.a. in Nederland vanaf 1975 aanmerkelijk minder waargenomen en staat hier dan ook als “sterk bedreigd” op de rode lijst. Maar de exemplaren in de buurt van Lange pad/Leumolen schijnen hier –gezien hun recente veelvuldige vóórkomen- geen weet van te hebben !!!

Literatuur:

J. Breitenbach en F. Kränzlin: Pilze der Schweiz, band 4, Mykologia Luzern.

M.E. Noordeloos: Notities over de Strophariaceae I, in Coolia 37 (NMV).

M. Nauta en E. Vellinga: Atlas van Nederlandse paddenstoelen, Balkema

Gele ringboleet, foto G. Dings

Fungi uit de heeeeeeeel oude doos

Marc Houben

Fossiele paddestoelen worden maar zelden gevonden. Meestal vindt men alleen fragmenten van hyfen of sporen. Vruchtlichamen zijn een stuk zeldzamer en vaak betreft het dan ook nog voorouders van onze houtzwammen (zoals de Tonderzwam).

Van fossiele Agaricales (paddenstoelen met een steel) zijn er op dit moment slechts 4 soorten bekend. Hoewel dit aantal zeer klein is geeft het de wetenschap toch meer inzicht in de evolutie van deze groep. Hieronder volgt een overzicht van de 4 gevonden soorten.

Alle vier soorten zijn gevonden in barnsteen (amber). Dit is fossiele hars van diverse boomsoorten. Barnsteen is voor wetenschappers een ware schatkist. Men vindt er zeer veel verschillende fossielen in zoals insecten, spinnen en plantendelen. Dat er slechts 4 paddenstoelen bekend zijn komt door het feit dat ze te vlug vergaan. De beschrijvingen van de soorten zijn gebaseerd op beoordeling van de paddenstoel terwijl die nog in het barnsteen zit. Momenteel zijn er geen technieken bekend die fossielen onbeschadigd uit barnsteen kunnen halen.

De oudste die gevonden is heet: *Archaeo-marasmius leggeti*. Leefde ca. 90-94 miljoen jaar geleden. De geslachtsnaam *Archaeo-marasmius* betekend: 'oude *Marasmius*' en geeft hiermee direct aan op welke hedendaagse groep deze paddenstoel lijkt. De soortnaam *leggeti* is om dhr. J.J. Leggett te eren. Hij zorgde ervoor dat deze paddenstoel niet verloren ging voor de wetenschap.

Hoed: 3,2 – 6 mm in diameter, vlees dun (< 1 mm) radiaal gevoerd, rand ingesneden. Oppervlak glad tot zeer fijn gestructureerd, geen cortina aanwezig.

Lamellen: bijna vrij van de steel; zonder tussenlamellen; minder dan 1 mm breed op het breedste punt.

Steel: 2,2 bij 0,5 mm (basis afgebroken); rond; glad, centraal gesteeld.

Sporen: 6,5–8,3 x 4,0–5,2 μm (gemiddeld 7,3 x 4,7 μm); bepaald uit 4 sporen en 4 sporenafdrucken. Breed ellipsvormig tot eivormig; glad of misschien met een zeer fijne ornamentatie. Aanhangel duidelijk aanwezig.

Vindplaats: East Brunswick, New Jersey USA.

De overige drie zijn allemaal afkomstig uit 15-20 miljoen jaar oude barnsteen van de Dominicaanse republiek.

Protomycena electra; *Protomycena* betekent: 'eerste mycena'; *electra* is een andere (oude) naam voor barnsteen.

Hoed: 5 mm diameter; ca. 4 mm hoog, halfbolvormig, oppervlak in het centrum glad, aan de rand gestreept en doorzichtig. Rand met kleine franje. Cortina afwezig; vlees dun

Lamellen: primaire lamellen 6-8; relatief breed; breed aangehecht aan de steel. Tussenlamellen

aanwezig.

Steel: ca 10 x 0,75 mm; rond; glad tot fijn gestructureerd. Geen rhizomen, basaal mycelium o.i.d.aanwezig.

Geen sporen gevonden.

Coprinitis dominicana; *Coprinitis*: omdat de paddenstoel sterk lijkt op de hedendaagse *Coprinus*; *dominicana*: naar aanleiding van de vindplaats (Dominicaanse republiek).

Helaas is er weinig van bekend: Hoed met gevoerde rand en een deukje in het centrum. Tussen lamellen aanwezig. Sporen 6-7 μm lang.

Aureofungus yaniguaensis; *Aureofungus* betekent 'gouden paddestoel'; dit naar aanleiding van de kleur van de paddenstoel in de barnsteen. De soortnaam verwijst naar de vindplaats (Yanigua barnsteen mijn).

Hoed: 3 mm breed; halfbolvormig met een brede umbo. Oppervlak glad tot zeer fijn gestructureerd, naar de rand gestreept en naar binnen gekruld.

Lamellen: bijna vrij van de steel. Geen tussenlamellen aanwezig.

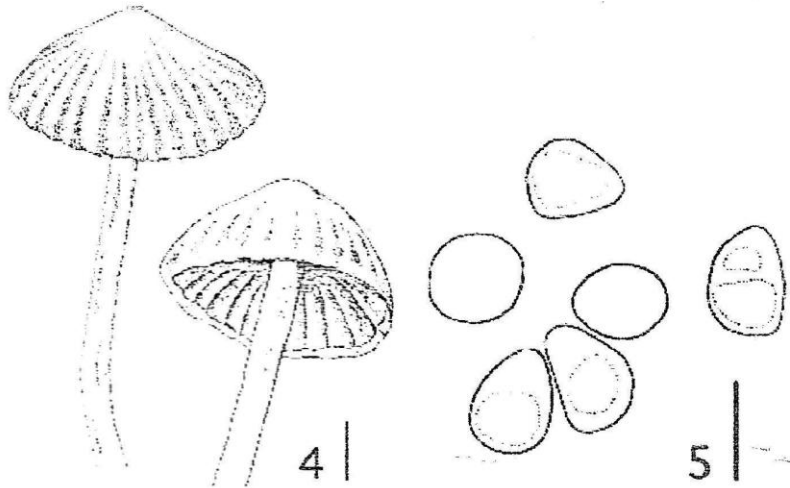
Steel: 7 x 0,8 mm; glad en rond.

Sporen: 3,5–4,4 x 3,0–3,5 μm ; breed elliptisch

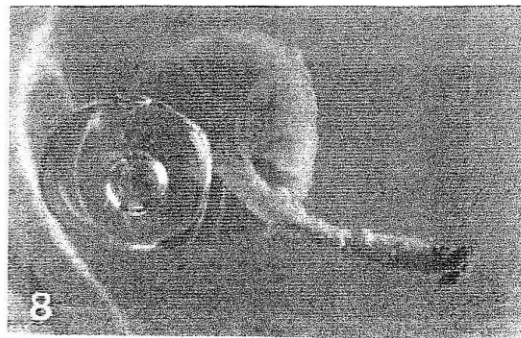
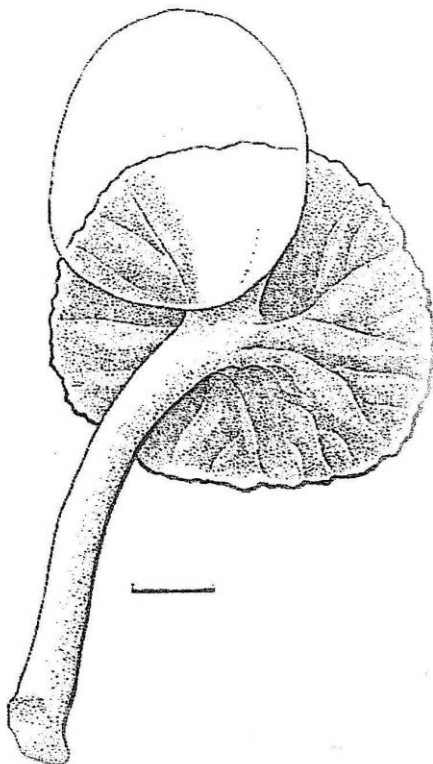
Voor alle vier soorten geldt dat (voor zover waarneembaar) ze vergelijkbaar zijn met de hedendaagse afstammelingen. Op basis van deze waarnemingen en onderzoeken wordt geschat dat de eerste basiodiomyceten ca. 500 miljoen tot 1,2 miljard jaar geleden ontstaan zijn. Maar bedenken wel dat dit zeer ruwe schattingen zijn.

Bovenstaand artikel is samengesteld uit de volgende publicaties:

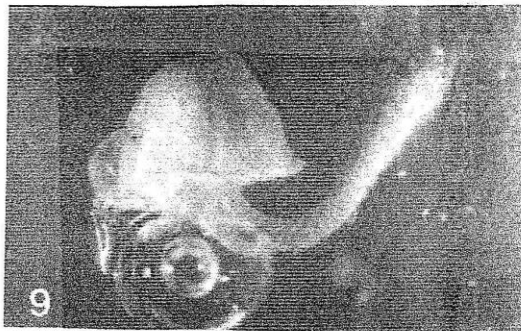
- Hibbett D.S., Grimaldi D., Donoghue M.J., *Fossil mushrooms from Miocene and Cretaceous ambers and the evolution of Homobasidiomycetes*; American Journal of Botany 84 (8) 981-991; 1997.
- Hibbett D.S., Donoghue M.J., Tomlinson P.B., *Is Phellinitis digiustoi the oldest Homobasidiomycete?*; American Journal of Botany 84 (8) 1005-1011; 1997.
- Hibbett D.S., Binder M., Wang Z., *Another fossil agaric from Dominican amber*; Mycologica 95 (4) 685-687; 2003.
- Ivors K., *Fossil Mushrooms*, Mycena News 55 (2) 1-2, 2004.

FIGS. 4-5. *Amanogungus yaniguacensis*. 4. Fruiting body. 5. Basidiospores. Scale bars: 4 = 100 μ m, 5 = 4 μ m.

FIGS. 8, 9. *Protomyceia electra* gen. et sp. nov. Holotype in private view of fruiting body. Pileus is 5 mm in diameter and ~ 4 mm tall.

collection of Ettae Morone. 8. View from underside of pileus. 9. Side

Oproep!

Geacht PSL-lid,

Wij zijn reeds een tijdje bezig met het maken van een inventarisatie van de documentatie over paddenstoelen, die eigendom zijn van het Natuurhistorisch genootschap en in bruikleen bij onze studiegroep.

Bij deze inventarisatie blijkt dat er boeken zijn, die niet meer in onze boekenkast aanwezig zijn, maar wel op oude lijsten van de studiegroep voorkomen. Volgens de uitleenlijsten is er nog documentatie bij diverse leden aanwezig.

Om efficiënt een nieuwe codering op boeken en artikelen aan te kunnen brengen en deze te verwerken in de literatuurlijst, is het nodig dat alle boekwerken aanwezig zijn, zodat we een volledig overzicht krijgen van de literatuur die in ons bezit is.

Indien u degene bent die nog geleende boeken in zijn bezit heeft, wilt u dan zo vriendelijk zijn deze op enigerlei aan ons te laten toekomen. U kunt ze zelf brengen of ze inleveren bij een van de onderstaande adressen. Nadat wij deze verwerkt hebben in de cartotheek, kunt u de door u gebruikte werken weer lenen om uw studie af te maken. Ook nu weer kunt u doen door ze zelf te komen halen op de donderdagavond in het IVN-lokaal te Ransdaal (wel zo gezellig) of via een van de respectievelijke contactpersonen.

Wat zijn onze plannen voor de naaste toekomst?

Een literatuurlijst maken die up to date is.

Om kwalitatief goed werk te kunnen leveren kan men niet zonder goede informatie.

Wij vinden het dan ook belangrijk dat u als lid van de studiegroep op de hoogte bent van alle literatuur die in het bezit is van onze studiegroep.

Zodra deze literatuurlijst helemaal compleet is, kan iederlid een exemplaar krijgen.

Contactpersonen: Leo Mommer

Dr. Poelstraat 17

6291 CV Vaals

Tel. 043 - 306.25.64

Gerard Theuns

Oude Molenweg 4

6227 XV Maastricht

Tel. 043 - 361.90.98

Piet Kelderman

Herkenbroekerweg 23

6301 EG Valkenburg

Tel. 043 - 601.60.55

Met vriendelijke zwam-groeten Leo Mommer.

Verslag over vondsten in het jaar 2006

Piet Kelderman

2006 was haast een blauwdruk van 2005, veel droge en hete periodes dus ook excursies die niet door gingen. We zullen er, naar het zich laat aanzien, uiteindelijk aan moeten wennen. Daarbij nog het feit dat men in een milde januari, zoals nu normaal schijnt te worden, nog veel paddenstoelen kan vinden.

Eerst nog een paar vondsten die net niet de lijst van 2005 haalden.

1 december tot 14 januari meldt Huub Duckers *Lentinus adhaerens* uit het Annadaalbosch te Maria Hoop.

4 december verzamelt Ron Bronckers *Pustularia patavina*, eerder uitgescholden voor *Tarzetta gaillardiana* (Grijs leemkelkje) in zijn tuin te Vilt. 7 december vindt Henk Henczyk nog *Agrocybe rivulosa* en *Phaeolepiota aurea* te Schinnen.

Op 2 januari opent dezelfde Henk het jaar met een vers exemplaar van *Geastrum lageniforme* (Slanke aardster) te Munstergeleen.

14 januari. Meldt Jo Bollen wederom de Blauwe korstzwam (*Terana coerulea*) in het bos Elsloo.

9 februari vindt dezelfde Jo in het Hoge bos te Elsloo een nieuwe vindplaats van de Rode kelkzwam (*Sarcoscypha coccinea*)

Eind maart vindt A. Stipdonk nabij Weert de fraaie *Ceriporia excelsa* (Roze wasporie).

26 maart. In het lage bos te Elsloo noteert Tonny Jetten enkele Vingerhoedjes (*Verpa conica*) en Giel telt maar liefs 130 vruchtlichamen van de Gewoon morielje (*Morchella esculenta*)

1 Mei vindt Piet Dirks in het Savelsbosch *Polyporus arcularius* (Grootporie houtzwam)

Het was reeds uitzonderlijk droog in de periode begin april tot eind mei, drie excursies moesten er aan geloven.

10 juni was het een beetje vochtig, genoeg om een poging te wagen. De Trichterberg stond op het programma. Vondsten als *Pluteus plautus* (Knolvoet hertenzwam) en *Conocybe macrocephale* ss. zijn mooi maar voor de rest viel het tegen.

24 juni. Er was nog steeds niet de nodige regen gevallen. Toch maar een bezoek gebracht aan groeve 't Rooth te Bemelen. De buit was mager. Toch nog *Psathyrella hirta* (Vlokkige mestfranjehoed) en de aanwezigheid van *Chlorociboria* spec. werd aangetoond door het opvallend groene mycelium op een stuk hout. Konden ons wel vergapen aan een fraai groepje Bijenorchissen en het Marietkeklokje (*Campanulla medium*)

26 juni vindt Jo Bollen tamelijk wat Goudplaatzwammen (*Phylloporus pelletieri*)

8 juli gaat het groepje Bollen ondanks de droogte toch op zoek naar paddenstoelen. Het leverde nog

een 6-tal hertezwammen op waaronder de Goudgele hertezwam (*Pluteus leonius*), de Fluweelhertezwam (*P. podospileus* v. *podospileus*), en de Pronkhertezwam (*P. umbrosus*)

5 augustus. Massaal op houtsnippers te Wylre, *Agrocybe rivulosa*.

19 augustus. Excursie naar de Molt op de Eperheide. Fraai de vondst van *Russula vicida* (Plompe russula) en *Mycena amicta* (Donzige mycena) beide hier nog niet eerder aangetroffen.

21 augustus maakt Jo Bollen een rondje te Geulle. Vindt de Inktviszwam (*Clathrus archeri*) en 13 vruchtlichamen van de Roze aardster (*Geastrum rufescens*). Verzamelde verder enkele purperbruine bekerzwammetjes op verbrand hout. Voor determinatie werd de hulp van Ron Bronckers ingeroepen die de vondst uitsleutelde als de Purperbruine brandplekbekerzwam (*Peziza trachycarpa* = *Plicaria carbonaria*)

26 augustus. Plattebossen Nyswiller. Vorig jaar niet te best nu een nieuwe poging. Het viel niet mee maar ook niet tegen. Vondsten zoals *Micromphale foetidum* (Takjesstinktailing) en op div. plaatsen *Russula brunneoviolacea* (Gewolkte russula) en mooie groepjes *Lactarius fluens* (Beukenmelkzwam) maakten echter veel goed. Op dezelfde dag vinden de Bolletjes te Bunde nog vier aardster-soorten m.n. de Grote aardster (*Geastrum pectinatum*), Gewimperde aardster (*Geastrum fimbriatum*), de Tepelaardster (*G. corollinum*) en de Gekraagde aardster (*G. triplex*) Verder nog 2 *Limacella* - soorten te weten *L. ochraceolutea* en *L. vinosorubescens*.

2 september. We maken vandaag een klein zijsprongetje over de grens bij Kerkrade en bezoeken de oude mijnsteenstort Adolf te Merksteijn.

We hadden ons hier heel wat van voor gesteld maar het viel zwaar tegen. Het is een honden uitlaatplaats geworden met alle gevolgen vandien. Aardige vondsten hier, de Grote harpoenzwam (*Hohenbuehelia pataloides*) en veel de Gipsmycena (*Hemimycena cuculata*).

5 september. Een omgevallen beuk in het Kasteelpark te Elsloo wordt al een paar jaar in de gaten gehouden door Jo Bollen om er uiteindelijk achter te kunnen komen wat er zoal op een omgevallen stam kan voorkomen. Ditmaal vond hij

een ‘pluut’, op een daarop volgend practicumavond werd de soort uitgesleuteld als de Gele aderhertezwam (*Pluteus chrysopaesus*) een mooie vondst dus! Martin Zilverstand vindt in zijn tuin te Kerkrade de Purperrode russula (*Russula queletii*)

21 september. Een kort bezoekje aan het Malensbosch in de Vijlenerbossen leverde fraaie vondsten op o.a. *Cortinarius cyanites* (zie elders in dit nummer), *Cantharellus cibarius* v. *amethysteus* en een 15-tal russula-soorten

23 september meldt Peter Eenshuistra het voorkomen van *Pholiota limonella* vanuit het Zwarte Water te Venlo. Op dezelfde dag maakt Giel Jetten melding van de steeds zeldzamer wordende Violette satijnzwam (*Entoloma euchroum*) vanuit Bunde. Tegelijkertijd vind Tonny Jetten heel wat leuke ascotjes waaronder de Teneergeslagen bekerzwam (*Peziza depressa*) en een 4-tal Kluifzwammen nl de Roetkluifzwam (*Helvella atra*), Zwarte kluifzwam (*H. lacunosa*), Grote schotelkluifzwam (*H. queletii*) en de Gladstelige kluifzwam (*H. villosa*).

28 september. Kort bezoek aan het Drielandenpunt te Vaals. Zeer fraai op 5 mycelia de Saffraanamaniet (*Amanita crocea*) (zie elders in dit nummer) en de eveneens zeer zeldzame Krulzoomridderzwam (*Tricholoma acerbum*) onder eik. Op een andere plaats talrijk de Bruine kleibosgordijnzwam (*Cortinarius nemorensis*). Een vruchtbaar uitstapje dus.

30 september. Vandaag stond het Leudal op het programma. Het was zoals gebruikelijk erg gezellig. Veel echte zeldzaamheden werden niet gevonden, wel de als ernstig bedreigde Essezwan (*Perenniporia fraxinea*) hier op Acacia, en natuurlijk altijd aardig de Stekeltrilzwam (*Pseudohydnum gelatinosum*). **Tussen 2 oktober en 27 december** tellen Martin en Irmgard zes vruchtlichamen van de Baretardster in hun tuin. In deze periode werd er trouwens ook nog de Peenrode melkzwam (*Lactarius deterrimus*) genoteerd, best een aardig tuintje zo.

7 oktober. Ook al is er niet veel te vinden, het Annendaalbosch te Maria Hoop is een fraai excursieterrein. Opvallend deze keer het veel voorkomen van de Vorkplaatrussula (*R. heterophylla*) en als uitschieter het Ruitsporig kaalkopje (*Psilocybe phyllogena*).

21 oktober. Het Swalmdal viel vorig jaar weg wegens de droogte. Dit jaar niet echt veel beter, maar toch haalden nog ruim honderd soorten de lijst. Leuk hier de Grootsporige gordijnzwam (*Cortinarius casimiri*) en de Eikhaas (*Grifola frondosa*).

26 oktober. Tijdens monitor-bezigheden kwamen wij in het Onderstebosch te Epen een amaniet tegen die bij nadere beschouwing de Brokkelzakamaniet (*Amanita submembranacea*) bleek te zijn.

28 oktober. De excursie in het Malensbosch gem. Vaals was eigenlijk weer eens ouderwets goed, veel soorten met heel wat uitschieters. Fraai *Otidia onotica*, *Volvariella hypopithys*, *Hebeloma radicosum*, *Russula solaris*, onder beuk als gezaaid *Cantharellus tubaeformis* var. *lutescens*, *Cortinarius triumphans*, *C. purpurascens* veel *Russula gracillima*, opvallend ook de toename de laatste jaren van *Cantharellus cibarius*.

Tonny Jetten vindt op dezelfde dag de vijfde aardstersoort voor Bunde nl de Baretardster (*G. striatum*) maar ook de Blauwvlekkende rouwridderzwam (*Lyophyllum gangraenosum*). Ook werd de Geschubde boleet (*Strobilomyces strobilaceus*) weer waargenomen (de laatste vondst dateerde van augustus 2000).

11 november. De mijnsteenstort Wilhelmina te Terwinselen is altijd wel goed voor mooie vondsten. Het werd best een lange lijst met als uitschieters de Krulzoomtrechterzwam (*Clitocybe inornata*), Forse vezelkop (*Inocybe oblectabilis*), Zandpadgordijnzwam (*Cortinarius fusisporus*), Gerimpeld mosklokje (*Arrhenia retiruga*) en de Leemknotzwam (*Clavaria kriegelsteineri*).

18 november. De wasplaten zouden vandaag de aandacht krijgen. Het aantal genoteerde paddenstoelen was nog vrij groot maar met de wasplaten viel het nogal tegen. Het uitzonderlijke zachte weer had de grasgroei niet gestopt met als gevolg dat de parels van het grasland moeilijk te vinden waren, slechts een zes-tal wasplaten haalden uiteindelijk de lijst.

5 december wordt te Bunde nog de Roodrandgordijnzwam (*Cortinarius anthracinus*) en de Bloedrode gordijnzwam (*C. sanguineus*) gevonden.

Dit was het weer. Al met al mogen we toch niet echt klagen. Zoals vrijwel ieder jaar werden er weer heel leuke vondsten gedaan.

Uit een oude Fungus-doos ! (Deel 3)

Leo Mommer

Inhoud van nr. 1, 12e jrg. 1940

- Vondsten in het verkoolde veen.
- Enige aardige vondsten in Drenthe.
- Een nieuwe aardster in Nederland.
- Een zéér toevallige vondst van een zéér bijzondere paddestoel.
- Paddestoelen-rijkdom in ons Twente
- De hoorn-van-overflowed bij Gieten
- Paddestoelenspel

Ik haal het eerste verhaal over de veenbrand er gedeeltelijk uit.

“ In 1938 stond een klein gedeelte van het veen van den St. Jansberg te Mook (Plasmolen) in brand en den geheelen zomer kon men aan een klein wolkje blauwe rook zien, dat er wat smeulde. Het vuur zag men niet; dat woedde onder de oppervlakte. ”

“ Enige maanden lang smeulde het veen onzichtbaar rustig door. Wij stonden eens op een afstand van een tiental meters naar een punt te kijken, waar de meeste rook ontwikkeld werd, toen mijn echtgenoot plotseling voelde, dat haar voeten warm werden. Het bleek, dat de schoenzolen reeds geschroeid waren”. ”

Het terrein is jaren lang een ideale brandplek gebleven en stond bekend als een rijke mycologische vindplaats.

“ De eerste vondsten, in begin Juni, waren al zéér frappant, een verrassing in de verrassing. ”

Dat men toen ook wel eens moeite had om sommige soorten te benoemen, blijkt uit de volgende beschrijving over de vondst van een rose “aschroosje”.

“Maar nu de soortnaam, want zonder systematiek gaat de mycologie toch maar bezwaarlijk. Nu, die naam is hoogstwaarschijnlijk ‘Peziza rosea-lilacina Clements’ . Dus een Amerikaan.

Eene korte beschrijving staat in Seaver's bekende werk onder de “doubtful species”.

Ik heb er met Mr. Seaver nog hierover gecorrespondeerd, doch zonder nadere conclusie, hij kende ze niet. In de overige algemeene Disco-literatuur is ook geen andere meer bevredigende oplossing te vinden.”

“Dit licht carmijn roode aschroosje was in gezelschap van eene andere fraaie brandplekjeszwam nl. van Omphalia Postii Fr.(1) Heloranje hoedjes op slanke stelen. Eene sierlijke, vol gratie en kleur zich afteekend tegen het donkere veenkool.”

Uit de lyrische manier waarop heer Sweers uit Nijmegen de soort beschrijft blijkt zijn grote liefde voor de mycologie. Hij gaat verder met.

...

“Spoedig merkten wij in dit carboonveld op de mooie, belangrijke Cantharellus carbonarius Schr.(2) en later de roodbruine, zodenvormende Spaerospora confusa Cooke (3), die U eventueel terstond herkennen zult aan de kleur en aan de dicht op elkaar groeiende exemplaren.

“

“Eind Juni konden wij nog een aardig zwammetje uit dit veenland registreeren nl. Peristomialis Marchantiae Sommerfeldt (4), talrijk parasiteerend op het bekende levermos. Het zijn wasgele of geelrose napjes, tot 3 mm middellijn en fijn versierd met een haarrandje”.

Dan een oproep aan u beste lezer . .

“Of dit zwammetje nog in verband staat met de veenverkoling is ook nog een probleem ter oplossing. Het is echter zeker eene aanwinst van onze myco-flora en nodig ik de lezers van “Fungus” uit elders hiernaar uit te zien.”

(1) = *Geronema postii*

(2) = *Faerberia carbonaria*

(3) = *Sphaerospora brunnea*

(4) = *Bryoscyphus marchantiae* (Red.)

Kort verslag Eifel-weekend oktober 2006

Piet Kelderman

Henk Henczyk was al een paar daagjes eerder vertrokken maar had niet doorgeseind of de situatie ter plekke gunstig was (goedkoop mobieltje). Hier in Zuid-Limburg had het wel wat geregend, dit na een zeer droge septembermaand, maar hoe was de situatie daar? De overige, op Henk de Vries en eega na, vertrokken op zaterdagmorgen bij gunstig weer richting Laufeld. Het was niet druk op de weg dus het bijeenhouden van de 'groep' was niet lastig. Ook niet toen we vroegtijdig de autobaan moesten verlaten en via een omleiding verder onze weg moesten zoeken.

Tijdens een korte koffiepauze ergens langs de weg in de buurt van Prüm trakteerde Gerard Dings ons op een heerlijk stuk meegebrachte vlaai. Maar het bloed kruipt nu eenmaal niet waar het gaan kan, dus doken er direct al een paar mensen het aanliggende bos in op zoek naar eventueel verborgen schoonheden. Onze eerste indruk was dat het hier tamelijk droog was, droger, naar het zich liet aanzien, als bij ons. In het 'muizenvallendorpje' Neroth lunchten wij uitgebreid in een brasserie, bij de meesten was de locatie reeds bekend.

Het was even later, aangekomen in Laufeld, nog even zoeken naar het juiste adres daar vrijwel iedereen in het dorp in de Bahnhofstrasse scheen te wonen. Het adres, gekozen door Henk H., bij vrouw Marlene was een schot in de roos. Ruime, zelfs te ruime kamers beviel eenieder; practicumruimte ideaal. Het antwoord op onze vraag aan de gastvrouw, of het hier de laatste tijd voldoende neerslag was gevallen drukte de stemming enigszins. De enkele uurtjes die ons deze dag nog restten togen we naar een gemengd bos met vooral veel beuken, een bos dat we al een jaar eerder kort bezocht hadden en dat gezien de toen heersende droogte weinig opleverde. Het was niet optimaal maar er stond toch ruim voldoende om onze doosjes tot de rand gevuld te krijgen. Prachtige vruchtlichamen van de Porfieramaniet (*Amanita porphyria*) en de Goudporieboleet (*Boletus impolitus*) doen het altijd goed; fraai de bij ons zeldzaam geworden Bruine anijszwam (*Lentinellus cochleatus*), de Bitterscherpe ridderzwam (*Tricholoma scoides*) veel Valse beuken-ridderzwammen (*T. ustaloides*) en het Gewoon varkensoor (*Otidia onotica*) waren zeker plaatjes waard. Martin Zilverstand had het maar druk om alles genoteerd te krijgen (in korte tijd ruim honderd soorten), maar o schrik, tijdens die bezigheden verloor Martin zijn toch wel dure loep!

De **tweede dag** waren we van plan Dickebüsch bij Holzmaar met een bezoekje te vereren, een bos dat al verkend was door Henk H. (en waarin hij tevens haast verdwaalde). Maar eerst werd volgens afspraak met z'n allen nog even op zoek gegaan

naar Martin's verloren kijkglasje, en zowaar, de haviksogen van Margriet Frijns zorgden ervoor dat het kostbare kleinood weer om de hals van Martin belandde.

Het was, zo vroeg in de morgen, bitter koud, amper 5 graden. Dit vergezeld van een snijdende oostenwind met laaghangende bewolking was het verlaten van de verwarmde auto's zeker geen pretje. Maar de eerste vondst, direct bij het uitstappen, van de Geschubde boleet (*Strobilomyces strobilaceus*) deed de kou al een beetje vergeten. Er volgde die dag nog heel wat leuke vondsten. Het Sparreveertje (*Pterula multifida*) was door enigen onder ons nog nooit eerder gezien, ook zeer fraai een mooie groep Hoorn-van-overvloed (*Craterellus cornucopioides*) dit samen met een Veldridderzwam die nogal voor wat hoofdbrekens zorgde, en alleen met Krieglsteiner band 3, Die Grosspilze Baden-Württenbergs goed uit te sleutelen was; het betrof *Melanoleuca friesii* (Bres.) Bon., syn. *M. arcuata* (Bull. Fr.) Singer ss Moser. Op deze locatie stond ook tamelijk veel de Blozende dennevezelkop (*Inocybe whitei*). Normaal vind je in deze streken onder beuk vaak massaal de Prachtmycena (*Mycena crocata*) maar deze kwamen wij alleen hier tegen met slechts enkele exemplaren. De meesten van ons hielden bij dit weer liever de handen diep in de zakken zodat in de doosjes deze keer nog plaats overbleef. Toch haalden nog ruim 150 soorten de lijst van Martin. Henk. H. klaagde s'avonds over last van zijn ogen en hoopte dat het morgen wat beter was. Ook had zijn bril het begeven.

Maandag de **derde dag**, had Henk H. zoveel last van zijn ogen dat hij het verder gaan niet riskeerde en liever naar huis ging om een arts te kunnen raadplegen. Dit was voor hem maar ook voor de anderen wel vervelend, maar wat wil je. Verder was het even wachten op Henk en Glen die zoals eerder vermeld pas vandaag kwamen.

De wind was wat gaan liggen maar het was nog steeds tamelijk koud. Maar de bewolking was weg en de staalblauwe hemel beloofde veel goeds. Op het programma stond het 'Meerfeldermaar' bij

Meerfeld, een schitterend gebied welk bij normale vochtige omstandigheden een prachtig excursie-terrein is. We waren hier al eerder maar keken toen meer naar de vlinders, vogels en planten, de fungi lieten toen verstek gaan. Ook nu was het niet denderend maar toch. In de schaduwzijde van die oude vulkaan werden nog ruim 80 soorten getoond. In de zonzijde was er meer aandacht voor de Luzerne- en de Kleine vuurvlinder, natuurlijk altijd mooi.

Bijzondere fungi-vondsten waren de op enkele plaatsen voorkomende Wortelende grauwkop (*Tephroclype rancida*) en een klein groepje, op een dode tak, van het Violetgrijs kleefhoedje (*Bolbitius reticulatus*) en ook weer de Hoorn-van overvloed en veel de Glanzende vezelkop (*Inocybe nitidiuscula*) en op het allerlaatst de Gelobde pruikzwam (*Creolophus cirrhatus*) dit op een oude stomp van een loofboom. Nico Ploumen riskeerde nog zijn leven met het beklimmen van een oude wilg, die gevaarlijk ver over het water hing, dit voor het digitaal vastleggen van een mooie Vuurzwam. De talrijke bankjes langs het water nodigden ons, nu het weer echt heerlijk was geworden, herhaald uit om even te verpozen en te genieten van het uitzicht. Dit kwam vooral samensteller dezes goed uit daar zijn benen zo nu en dan niet meer mee wilden doen. 's Avonds, vlak voor dinertijd, stond plots weer Henk. H. voor onze neus, het ziekenhuis in Sittard had hem in zoverre gerust gesteld dat hij toch maar weer terugkeerde naar zijn maten in Laufeld, hij werd onthaald met veel applaus!

Dag vier. Het was fraai weer maar het had in de lage delen wel wat gevoren. Besloten was het benedendeel van het eerder bezochte beukenbos te bezoeken. Samensteller ging in eerste instantie wel mee maar liet zich na een kort verblijf door Gerard Dings weer naar huis brengen, zijn ene been maakte verdeggaan vrijwel onmogelijk, nam alvast wat verzameld materiaal mee en installeerde zich 'thuis' lekker achter de microscoop. Even na de middag kwamen de anderen hem een flinke partij paddenstoelen brengen en deelden mede dat ze het daar wel voor gezien hielden, het viel wat tegen. Gingen vervolgens naar een dal van de Kyll nabij de Heidsmühle, Manderscheid. Bij het gebrachte zat toch nog leuk materiaal, o.a. de hier al eerder gevonden Droge slijmkop (*Hygrophorus penarius*) en een zeer groot exemplaar van de sterk naar marsepein geurende Geringde vaalhoed (*Hebeloma radicosum*) en weer de Wortelende grauwkop en nog wat leuke mosklokjes. Later in de middag kwamen de leden weer terug met een acceptabel lijstje van vondsten maar zonder echte bijzonder-

heden, alleen met de mededeling dat de Rossige stekelzwam (*Hydnum rufescens*) hier een erg algemene soort is.

Woensdag, dag vijf. Jammer, maar er is een tijd van komen en een tijd van je weet wel. Vandaag weer naar huis. Maar zeker niet rechtstreeks, er stond nog wat op het programma. Maar eerst afscheid genomen van de gastvrouw en van Henk en Glen die nog een paar daagjes bleven.

We reden eerst naar Meisburg naar het Schafbachtal waar we een jaar eerder op houtsnippers indrukwekkende aantallen paddenstoelen gevonden hadden. We hoopten ter afsluiting op hetzelfde en mogelijk nog andere leuke dingen. Hetzelfde stond er wel maar niet zo massaal als een jaar eerder maar toch werden er weer de nodige plaatjes van gemaakt, zeker door Piet Dirks die ondertussen al z'n kleine 600 digitale plaatjes geschoten had! Zeer fotogeniek was een mooi groep Slijmige spijkerzwammen (*Gomphidius glutinosus*). In korte tijd haalden ongeveer 100 soorten nog de lijst.

We hadden nog tijd over, of beter, niemand wilde nu al naar huis. We wisten nog een leuk plekje nabij Kopp waar zeker nog wel wat aardigs te vinden zou zijn. In een bos langs de Dellbach met oude sparren en andere oude bomen was het inderdaad nog de moeite waard. Hier vonden we de eerste Gordijnzwammen die elders totaal afwezig bleken te zijn, o.a. de Lila gordijnzwam (*Cortinarius alboviolaceus*) en de Veranderlijke gordijnzwam (*C. varicolor*) deze laatste kan makkelijk verwisseld worden met *C. purpurascens* (Purperen gordijnzwam) maar deze komt onder loofhout (*Fagus*) voor en bezit een gerande knol terwijl *C. varicolor* deze mist en voorkomt onder naaldhout. Moeilijkheden hadden we nog met de determinatie van een ridderzwam die, zo bleek pas thuis, *Tricholoma saponaceum* var. *ardosaceum* (Zeepzwam) opgeplakt moest krijgen. Hier ook nog een zeer fraai groepje Ruige ridderzwammen (*Tricholoma vaccinum*) Uiteindelijk vonden wij het welletjes, het was mooi geweest. Eenieder was meer dan tevreden over het gebodene, ondanks dat het dit jaar kwantitatief gezien zeker nog niet optimaal was, maar we hebben slechtere jaren gekend, het was vaak nog teveel voor diegene die voor de eerste keer deelnam aan dit weekend.

Genoten in Gerolstein ter afsluiting nog van een goede kop koffie en het zonnetje, enkele kochten ter overwintering nog een paar flessen "Eifellerhekse", bij deze nog gezondheid!

Dank gaat uit naar Henk Henczyk voor de prima organisatie en Martin Silberstand voor het stipt bijhouden van de lijsten en de uiteindelijke verwerking van deze.